

Història de la Veterinària

Codi: 102619

Crèdits: 3

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502445 Veterinària	OT	5	0

Professor/a de contacte

Nom: Martí Pumarola Batlle

Correu electrònic: Marti.Pumarola@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Maria Saña Seguí

Jorge Molero Mesa

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials.

Objectius

L'assignatura *Història de la Veterinària* té com a objectius principals conèixer el concepte de salut-malaltia al llarg de la història, els fonaments històrics de la ciència i la professió veterinàries i l'evolució de l'ètica en els diferents períodes històrics.

Els resultats esperats són:

- Entendre l'evolució de la ciència veterinària
- Conèixer els fonaments històrics i l'evolució de la professió veterinària

Competències

- Comunicar la informació obtinguda durant l'exercici professional de manera fluïda, oralment i per escrit, amb altres col·legues, autoritats i la societat en general.
- Demostrar que coneix els drets i deures del veterinarí, fent una especial incidència en els principis ètics
- Demostrar que es coneix la història i l'evolució de la veterinària a través de les seves activitats professionals.
- Demostrar que es coneixen i es comprenen els aspectes d'organització, econòmics i de gestió en tots els camps de la professió veterinària.
- Tenir coneixements bàsics de la professió, i en particular de l'organització i el funcionament de la pràctica professional.
- Treballar amb eficàcia en equips uni o multidisciplinaris.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i descriure de manera global el paper i la situació de la veterinària i les seves relacions socials en l'actualitat.
2. Analitzar i descriure globalment el paper i la situació de la veterinària i les seves relacions socials al llarg de la història i en l'actualitat.
3. Comunicar la informació obtinguda durant l'exercici professional de manera fluïda, oralment i per escrit, amb altres col·legues, autoritats i la societat en general.
4. Descriure els principis de la bioètica aplicats al mètode científic i al desenvolupament de l'activitat veterinària
5. Identificar el paper del veterinarí o veterinària en totes les seves activitats científiques i professionals així com la seva interacció amb altres professions de l'àmbit sanitari.
6. Identificar i caracteritzar les diferents etapes de la història de la salut i de la veterinària.
7. Reconèixer el mètode científic i la seva aplicació i desenvolupament en l'àmbit de les ciències de la salut i de la vida.
8. Tenir coneixements bàsics de la professió, i en particular de l'organització i el funcionament de la pràctica professional.
9. Treballar amb eficàcia en equips uni o multidisciplinaris.

Continguts

Bloc I. La història de les ciències de la salut en els seus elements comuns a totes les professions sanitàries (amb atenció preferent als temes de veterinària)

Tema 1: Arqueologia dels animals. Conjunts arqueofaunístics i la seva interpretació. Mètodes de datació cronològica. Paleopatologia.

Tema 2: Malaltia, història i societat. La malaltia com a producte social. La difusió de les malalties. La malaltia i el seu rol a la història.

Tema 3: Concepcions religioses de la malaltia. La malaltia en les cultures arcaïques. Continguts comuns que la defineixen. Egipte, Mesopotàmia i els hebreus.

Tema 4: Salut i malaltia a la societat clàssica greco-romana. Orígens de la medicina clàssica grega. *Corpus Hippocraticum* i doctrina humoral. El període posthipocràtic: l'hel·lenisme alexandrí i romà.

Tema 5: Zoologia i agronomia a l'època clàssica. Zoologia prearistotèlica. Aristòtil i l'escala de la natura. L'escola peripatètica: Teofrast. Literatura agronòmica romana: continguts veterinaris.

Tema 6: Natura i malaltia a les societats clàssiques d'Orient. La medicina clàssica índia. La medicina clàssica xinesa.

Tema 7: Ciència i cristianisme a l'Alta Edat Mitjana. Cultura monàstica a l'Europa Occidental: medicina, botànica i bestiaris medievals.

Tema 8: Vigència i difusió de la ciència clàssica. L'herència hel·lenística a Bizanci. L'inici de la literatura veterinària. Les compilacions: *Geoponica* i *Hippiatrica*. La transmissió dels sabers clàssics a l'Europa Llatina: nestorians, àrabs i escoles de traductors. La creació de les universitats.

Tema 9: Ciències de la vida al Renaixement (s. XVI). Novetats del món renaixentista. L'anatomia: el moviment Vesalià i les seves conseqüències. La revolució vegetal.

Tema 10: Orígens de les ciències mèdiques modernes (segles XVII i XVIII). L'obra de Paracels. El mètode científic. Els primers intents de sistematització: iatromecànics i iatroquímics. Els microscopistes clàssics.

Tema 11: Expedicions científiques als segles XVIII i XIX: Malaspina, Humboldt, Darwin. La constitució del pensament evolucionista. Darwinisme social i eugenèsia.

Tema 12: Patologia i clínica del període contemporani (segles XIX i XX). L'anatomia patològica i la mentalitat anatomoclínica. El laboratori i la mentalitat fisiopatològica. La revolució microbiològica i la mentalitat etiopatològica.

Tema 13: Bases biològiques de les malalties en el món actual. L'anatomia microscòpica (histologia i teoria cel·lular). La constitució de la bioquímica, genètica i biologia molecular.

Bloc II. La veterinària com a professió

Tema 14: *Albeiteria*. Sistemes de control de l'exercici: tribunals examinadors, ensenyament, llibres i avaluació. La figura de l'*albèitar/manescal*.

Tema 15: Escoles de veterinària. Origen i causes de la seva aparició. Difusió europea. Característiques de la recepció i aplicació del model d'ensenyament veterinari a Espanya.

Tema 16: Coexistència de veterinaris i *albèitares*. Dinàmiques d'inclusió/ exclusió. *Albèitar* vs veterinari: la percepció del client. L'actuació dels poder públics davant la polèmica. La conversió de la veterinària vuitcentista en hegemònica.

Tema 17: La inspecció veterinària dels aliments. Idea d'higiene a l'època prebacteriològica i rol del veterinari com a agent sanitari. La irrupció de la triquinosi. El procés de generalització de la inspecció veterinària dels aliments: factors determinants.

Tema 18: L'arribada de la veterinària experimental. Impacte del laboratori bacteriològic en la renovació de la veterinària espanyola. La configuració del veterinari "modern". El cas Ravetllat.

Tema 19: La zootècnia. La lluita entre enginyers agrònoms i veterinaris pel control de la zootècnia. ¿Veterinari o enginyer pecuari?.

Metodologia

La metodologia docent implicarà classes de teoria que intentarem que siguin el màxim participatives possibles.

1. **1. Classes magistrals** desenvolupant el programa en dos blocs:

Bloc I. La història de les ciències de la salut en els seus elements comuns a totes les professions sanitàries (amb atenció preferent als temes de veterinària): 13 temes

Bloc II. La veterinària com a professió: 6 temes

Alguns temes inicialment destinats a classes magistrals podran ser desenvolupats com a treballs d'autoaprenentatge pels estudiants i defensats en seminaris.

1. **2. Seminaris:** tractaran temes específics que es plantejaran a discussió ex. Dona i Veterinària; Paleopatologia; Recerca i Veterinària; Reptes pel segle XXI, etc. Inclouran la defensa de treballs d'autoaprenentatge realitzats pels estudiants.
1. **3. Redacció d'un treball d'autoaprenentatge** (sense límit de paraules) realitzat en grups de 4-5 estudiants sobre qualsevol aspecte de la història de la ciència (tema triat per l'alumne d'acord amb el professor i a partir de la bibliografia específica suggerida per aquest). Els treballs seran entregats, corregits i notats. Inclourà la seva defensa oral. Es podran utilitzar hores de seminari per destinar-les a la presentació i defensa oral dels treballs.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Classes magistrals a l'aula	20	0,8	2, 5, 6, 7
Seminaris	6	0,24	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Tutories per corregir els casos	3	0,12	
Tipus: Autònomes			
Estudi	28	1,12	2, 5, 6, 7
Resolució del treball d'autoaprenentatge	18	0,72	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9

Avaluació

- Assistència a classe i avaluació continuada: 30% de la nota. **OPCIONAL.**
- Correcció del treball: 50% de la nota. **OBLIGATORI.**
- Defensa oral i discussió del treball: 20% de la nota. **OBLIGATORI.**

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació continuada a classe	30%	0	0	3, 5, 6, 8, 9
Treball d'autoaprenentatge	70% (50% redacció treball + 20% defensa oral)	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

Bibliografia bàsica

ALLABY, Michael (ed.) *The Concise Oxford dictionary of Zoology*. Oxford, Oxford University Press, 1992.

AMERICAN VETERINARY MEDICAL ASSOCIATION. *The AVMA: 150 years of education, science, and service*. Schamburg, American Veterinary Medical Association, 2012.

BALDACH, Ububchasy. *Theatrum sanitatis: liber magistri: códice 4182 de la Biblioteca Casanatense de Roma*. Milano, Franco Maria Ricci, 1997.

BARONA, Josep Lluís. *Història del pensament biològic*. 2ª Ed., València, Universitat de València, 2003.

BEAUJOUAN, Guy. *Médecine humaine et vétérinaire à la fin du Moyen Âge*. Genève, Droz, 1966.

BENITO HERNÁNDEZ, Milagros. *Del amanecer de las escuelas de veterinaria en España: aportaciones al estudio de la historia de la veterinaria*. Moncada, Universidad Cardenal Herrera - CEU, 2003.

BERNABEU-MESTRE, Josep; BARONA, Josep Lluís (ed.) *Nutrición, salud y sociedad: España y Europa en los siglos XIX y XX*. València, Universitat de València, 2011.

- BILLINGS, Frank Seaver. *The relation of animal diseases to the public health and their prevention*. Charleston, BiblioLife, 2009.
- BLOOD, D.C. *Diccionario de veterinaria*. Madrid, Interamericana, 1993.
- CHIODI, Valentino. *Storia della veterinaria*. Milano, Farmitalia, 1957.
- CID DÍAZ, José Manuel. *Temas de historia de la veterinaria*. Vols. 1&2. Murcia, Universidad de Murcia, 2000.
- COGLIATI ARANO, Luisa. *The Medieval health handbook: Tacuinum sanitatis*. New York, Braziller, 1992.
- COL-LOQUI D'HISTÒRIA AGRÀRIA. *Contribució a una bibliografia per a la història de la ramaderia i la veterinària als Països Catalans*. Barcelona, UB-UAB, 1996.
- COL-LOQUI D'HISTÒRIA AGRÀRIA. *Història de la ramaderia i la veterinària als Països Catalans*. Barcelona, CEHI, 1999.
- CORDERO DEL CAMPILLO, M.; RUIZ MARTINEZ, C.; MADARIAGA DE LA CAMPA B (ed.) *Semblanzas veterinarias*. Vols. 1&2. León, Laboratorios Syva, 1973.
- DEHESA SANTISTEBAN, Francisco Luis (ed.) *Semblanzas veterinarias*. Vol. 3. Madrid, Consejo General de Colegios Veterinarios, 2011.
- DRIESCH, Angela von den. *Geschichte der Tiermedizin: 5000 Jahre Tierheilkunde*. Stuttgart, Schattauer, 2003.
- DUALDE, Vicente. *Historia de la Albeyteria Valenciana*. Valencia, Ajuntament de València, 1997.
- DUALDE, Vicente. *La Carne: su abastecimiento y control higio-sanitario en la Valencia foral / discurso de recepción del académico electo D. Vicente Dualde Pérez; discurso de contestación del académico numerario D. Vicente Serrano Tomé*. Madrid, Real Academia de Ciencias Veterinarias, 1995.
- DUNLOP, Robert H.; WILLIAMS, David J. *Veterinary Medicine: an illustrated history*. St. Louis, Mosby, 1996.
- FEDERICO II, Emperador del Sacro Imperio Romano Germánico. *El Arte de cetrería: De arte venandi cum avibus / por el muy noble y sabio emperador Federico II de Hohenstaufen*. Vols. 1&2. Madrid, Cairel Ediciones, 2004.
- FERRAGUD, Carmel. *La cura dels animals: menescals i menescalia a la València medieval*. Catarroja, Afers, 2009.
- GENER GALBIS, Carlos. *Lecciones de historia de la veterinaria española*. Valencia, Fundación Universitaria San Pablo CEU, 1999.
- GIORDAN, André (ed.) *Conceptos de Biología*. Vols. 1&2. Madrid, Labor, 1988.
- HARTING, James Edmund. *A Catalogue of books ancient and modern relating to falconry: with notes, glossary, and vocabulary*. London, Adamant Media, 2004.
- HYLAND, Ann. *Equus: the horse in the Roman world*. New Haven, Yale University Press, 1990.
- JAHN, Ilse; LÖTHER, Rolf; SENGLAUB, Konrad. *Historia de la biología*. Barcelona, Labor, 1990.
- KARASSZON, D. *A concise history of Veterinary Medicine*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1988.
- KIKKULI. *L'art de soigner et d'entraîner les chevaux / texte hittite du maître écuyer Kikkuli ; trad. et présenté par Emilia Masson*. Lausanne, Favre, 1998.
- LAFUENTE GONZÁLEZ, Javier. *La veterinaria a través de los tiempos*. Zaragoza, Servet, 2011.

LONCKE, Jeremy. *La Practica canum - le De Cane d'Albert le Grand: l'art de soigner les chiens de chasse au Moyen Age*. Nogent-le-Roi, Librairie des Arts et Métiers, 2007.

LÓPEZ PIÑERO, José María. *La Medicina en la Historia*. Madrid, La Esfera de los libros, 2002.

McNEILL, William H. *Plagas y pueblos*. Madrid, Siglo XXI, 1984.

PIÉTREMENT, Charles Alexandre. *Les Origines du cheval domestique d'après la paléontologie, la zoologie, l'histoire et la philologie*. Charleston, Bibliolife, 2010.

PRÉVOT, Brigitte. *La Science du cheval au Moyen Age: Le Traité d'hippiatrie de Jordanus Rufus*. Paris, Klincksieck, 1991.

PRÉVOT, Brigitte. *Le Cheval en France au Moyen Age: sa place dans le monde médiéval; sa médecine: l'exemple d'un traité vétérinaire du XIVE siècle, la Cirugie des chevaux*. Orléans, Paradigme, 1994.

SANZ EGAÑA, C. *Historia de la veterinaria española: albeitería, mariscalería, veterinaria*. Madrid, Espasa-Calpe, 1941.

SANZ EGAÑA, C. *Enciclopedia de la carne; edición revisada y ampliada por César Agenjo Cecilia*. 2ª Ed., Madrid, Espasa-Calpe, 1967.

SASSON, Aharon. *Animal husbandry in ancient Israel: a zooarchaeological perspective on livestock exploitation, herd management and economic strategies*. London, Equinox, 2010.

SPINAGE, Clive A. *Cattle plague: a history*. New York, Kluwer Academic / Plenum Publishers, 2003.

STAVROS, Lazaris. *Art et science vétérinaire à Byzance: formes et fonctions de l'image hippiatrique*. Turnhout, Brepols, 2010.

WALKER, Robin E. *Ars veterinaria: the veterinary art from antiquity to the end of the XIXth century: historical essay*. Kenilworth, Schering-Plough Animal Health, 1997.

Enllaços web

Web de l'Associació Catalana d'Història de la Veterinària (ACHV):

<http://achv.wordpress.com/category/achv/>

Web de la Asociación Española de Historia de la Veterinaria (AEHV)

<http://www5.colvet.es/aeHV/index.html>

Web de la World Association for the History of Veterinary Medicine (WAHVM)

<http://wahvm.org/>

Fons digital d'Història de la Veterinària

<http://ddd.uab.cat/collection/fonhisvet>

Web de l'American Veterinary Medical History Society

<http://www.cvm.missouri.edu/avmhs/>

Web de l'Australian Veterinary History Society

<http://www.vetsci.usyd.edu.au/avhs/>

Web de la The Veterinary History Society (UK)

<http://www.rvc.ac.uk/Guests/VetHistSoc/vhs.htm>

Web de la *Asociación Argentina de Historia de la Veterinaria*

<http://www.asarhive.com.ar/>

Web de la *Sociedad Mexicana de Historia de la Medicina Veterinaria y*

Zootecnia

<http://www.fmvz.unam.mx/smhmv/>

Web del *Museo de Veterinaria Militar, el museo de las ciencias veterinarias.*

<http://www.ejercito.mde.es/organizacion/index.html>